

Маріупольський державний університет

ПРОГРОМАДСЬКИЙ ВЕКТОР УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ У ВИКЛИКАХ СЬОГОДЕННЯ

**Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної
конференції**



Київ - 2025

Прогромадський вектор університетської освіти у викликах сьогодення: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 24 квітня 2025 року / за заг. ред. О.А.Голюк. Маріуполь: МДУ, 2025. 401 с.

Редакційна колегія:

Блашкова О.М., кандидат педагогічних наук, в.о. завідувача кафедри практичної психології Маріупольського державного університету

Голюк О.А., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки та освіти Маріупольського державного університету

Грошовенко О.П., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освіти Маріупольського державного університету

Деснова І.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практичної психології Маріупольського державного університету

Задорожна-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та освіти, декан психолого-педагогічного факультету Маріупольського державного університету

Крутій К.Л., доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти Маріупольського державного університету

Мірошніченко В.М., доктор наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри педагогіки та освіти Маріупольського державного університету

Поповська О.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Маріупольського державного університету

Присяжнюк Л.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освіти Маріупольського державного університету

Хаджинова І.В., старший викладач кафедри педагогіки та освіти Маріупольського державного університету

Рекомендовано до друку Вченою радою психолого-педагогічного факультету
Маріупольського державного університету
(протокол № 9 від 16 травня 2025 року)

Статті публікуються в авторській редакції



РОЗДІЛ 5. ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА РІЗНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ В КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОДІЇ УНІВЕРСИТЕТУ Й ГРОМАДИ

Блашкова О.М.,
к.пед.наук, доцент
в.о. завідувача кафедри практичної психології
Маріупольського державного університету

МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ УНІВЕРСИТЕТУ ТА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СФЕРІ НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

В умовах воєнного стану та постійної соціально-економічної напруги в Україні зростає потреба у системній, доступній та якісній психологічній допомозі населенню. Даний запит особливо актуальний для таких уразливих груп громадян, як внутрішньо переміщені особи, ветерани війни, діти, підлітки, люди, які пережили втрату, травму чи насильство. У зв'язку із цим виникає потреба в ефективній взаємодії між закладами вищої освіти, зокрема університетами, та громадськими організаціями, що вже функціонують у сфері надання психосоціальної допомоги.

Модель «університету третьої місії» передбачає, що ЗВО не лише виконує освітню й наукову функції, а й активно взаємодіє із суспільством, сприяючи соціальному розвитку [1]. Що, в свою чергу включає участь у соціальних проєктах, просвітницьких кампаніях, консультуванні та залученні студентства до волонтерської діяльності.

Університетська спільнота, маючи потужний людський і науково-методичний ресурс, здатна виступати ключовим партнером у розробці й реалізації програм психологічної допомоги в кооперації з громадськими ініціативами

Найпоширенішими механізмами взаємодії є:

1. створення спільних центрів психологічної підтримки (на базі ЗВО або ГО),
2. реалізація спільних проєктів у межах грантових програм (зокрема за підтримки міжнародних донорів),
3. організація волонтерських практик для студентів психологічних спеціальностей,
4. проведення тренінгів, семінарів, шкіл психосоціальної підтримки,
5. інтеграція соціальних кейсів у навчальні програми.

Реалізація такої взаємодії між університетами, як центрами наукової думки, освіти й інновацій та громадськими організаціями, які здійснюють безпосередню



роботу в громадах може бути досить ефективною. Саме таке партнерство дозволяє не лише оперативно реагувати на потреби населення, а й створює сталу інфраструктуру психологічної допомоги.

У XXI столітті університет дедалі більше розглядається не лише як освітній та науковий заклад, а й як активний учасник соціального розвитку. Це відображено в концепції «університету третьої місії», яка включає співпрацю з громадою, просвітництво, волонтерство, трансфер знань і практик за межі академічного середовища [2].

Створені при університетах центри психології, кафедри психології, практичні школи володіють високим науково-методичним потенціалом і кваліфікованими кадрами, здатними забезпечувати як первинну психологічну підтримку, так і тривале консультування, супровід, реалізацію освітніх ініціатив у громадах. Така взаємодія з громадськими організаціями дозволяє поєднати академічну компетентність із гнучкістю та мобільністю громадських ініціатив.

Співпраця між університетами й громадськими організаціями може бути реалізована в різноманітних формах, а саме:

- Створення центрів психологічної допомоги на базі ЗВО або партнерських організацій;
- Організація студентських практик у кризових центрах, шелтерах, мобільних групах, що сприяє розвитку практичних навичок майбутніх психологів та допомагає покривати реальні запити населення;
- Спільні тренінги, майстер-класи, супервізії для волонтерів, освітян, медиків, соціальних працівників;
- Грантові проєкти: приклади співпраці з міжнародними донорами - Міжнародним Червоним Хрестом, USAID, UNFPA, які активно залучають українські університети до розробки програм психосоціального супроводу.
- Цифрові платформи психоедукації - створення просвітницьких ресурсів (наприклад, онлайн-курси, відеолекції, психологічні поради для батьків, вчителів, підлітків, тощо).

Такі ініціативи не лише розширюють доступ до допомоги, а й формують нову культуру психологічної обізнаності в громадах.

Незважаючи на численні позитивні приклади, взаємодія університетів та громадських організацій стикається з низкою викликів, таких як:

- Формальна ізоляваність структур, тобто відсутність механізмів інституційного оформлення партнерств у нормативно-правовому полі.
- Нестача фахівців, готових працювати в умовах гострої травматизації населення, а саме кризова психологія, психотравматологія досі слабо інтегровані в базову підготовку майбутніх психологів.
- Перевантаження громадських організацій і відсутність стабільного фінансування, коли багато ініціатив працюють на волонтерських засадах або залежні від короткострокових грантів.



– Низький рівень координації між структурами, тобто дублювання зусиль, фрагментованість дій, відсутність єдиної бази потреб населення та даних про надану допомогу [2].

Доречно зазначити, що саме для ефективнішого розвитку партнерства та впровадження широкої програми співпраці між університетом та громадою, важливим є дотримання наступних напрямків роботи:

1. Створення плану взаємодії на національному рівні - включення спільної роботи між ЗВО та ГО в державні програми психосоціальної підтримки населення.

2. Інтеграція практики у навчальні програми - збільшення кількості годин на практику, впровадження симуляцій кризових кейсів.

3. Інституційне закріплення партнерств - підписання меморандумів про співпрацю, створення спільних центрів.

4. Професійна підтримка і супервізія фахівців - щоб уникнути емоційного вигорання.

5. Академічне дослідження ефективності ініціатив - збирання емпіричних даних, оцінка результатів допомоги.

Механізми взаємодії університету та громадських організацій, це потужний ресурс для соціальної згуртованості й психічного відновлення населення. Це не лише відповідь на поточні виклики, а й інвестиція у майбутнє психологічне здоров'я нації. Роль університету в цьому процесі є не лише підтримуючою, а стратегічною: через освіту, інновації та формування покоління нових психологів - емпатійних, мобільних, здатних діяти в кризі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1.Грінцова О. М. Психологія проектування особистістю життєвого шляху : юнацький вік : монографія. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 464 с.

2. Сокур Н. В. Формування соціального партнерства в Україні. *Актуальні проблеми державного управління: збірник наукових праць ОРІДУ*. Одеса, 2006. Вип. 3 (27). С. 254-258.

Брюховецький А.С.,
здобувач вищої освіти,
Маріупольський державний університет
Науковий керівник: Іванець Т.М., к. пол. наук, доцент,
доцент кафедри практичної психології,
Маріупольський державний університет

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОДІЇ УНІВЕРСИТЕТУ Й ГРОМАДИ

Повномасштабна війна в Україні спричинила значне зростання кількості внутрішньо переміщених осіб (далі – «ВПО»), що, у свою чергу, актуалізувало потребу в комплексній психологічній підтримці цієї категорії населення. Будучи центрами знань, розвитку та соціальних послуг, університети все активніше